

VOGUE

POLSKA

NR
2 (24)
LUTY
2020
16,90 ZŁ
W TYM 8% VAT

Julia Banaś

Marcin Masecki, Nanushka,
Gillian Anderson, Brunello Cucinelli

ISSN 2544-4794 NR INDEKSU 422 592

2455461-119 772546479000

MIŚKA MILLER-LOVEGROVE

Powrót
do wszystkiego,
za czym tęskniłam

tekst
GRZEGORZ
PIĄTEK

zdjęcia
WERONIKA
ŁAWNICZAK

Dom Miśki
Miller-Lovegrove
w Kazimierzu
Dolnym. Obok:
Architektka
w domu przy
schodach
własnego
projektu.

Decyzję, by w Kazimierzu Dolnym na szesnastowiecznych murach factorii postawić dom, podjęła szybko. Ale sama budowa trwała latami. Architektka, na co dzień mieszkająca w Londynie, najpierw realizowała zamówienia klientów, a dom w Polsce czekał na swoją kolej.

203

Miśka Miller-Lovegrove przy basenie
na dziedzińcu.
Na stronie obok, od góry: Widok z dachu
na zabytkową willę Potworowskich
projektu Jana Koszezyca-Witkiewicza
z 1910 roku; Styk szklanej elewacji
z betonowym murem oporowym; Widok
na ulicę Krakowską; Dziedziniec
z basenem i murem oporowym.

– Pewnego dnia, kiedy budynek był prawie gotowy, jakiś pan zapukał i spytał, czy muzeum już otwarte – opowiada Miśka Miller-Lovegrove, londyńska architektka i designerka, która swój drugi dom stworzyła w Kazimierzu Dolnym.

Żarty żartami, ale turysta miał prawo czuć się zdezorientowany. Tak się tutaj nie buduje. W Kazimierzu ceni się przytulność i sielskość. Czasami wręcz do granic absurdu. Podejrzewam, że dałoby się tu wcisnąć spore bloki, pod warunkiem, że nakryto by je spadzistym dachem.

Miśka postąpiła na odwrót – zaprojektowała budynek dyskretny, ale bez wątpienia współczesny. W szesnastowieczną ruinę wstawiła minimalistyczną bryłę, która wychyla się ponad obrys zabytkowych murów szklaną nadbudówką z wyjściem na taras.

>

Od góry, od lewej: Fotel Frighetto Landscape projektu Lovegrove Studio z 1998 roku; Stalowe lustro projektu Oskara Zięty; Miśka Miller-Lovegrove; Fragment balustrady.

Od góry, od lewej: Łazienka na piętrze; Gospodini w salonie; Zdjęcia ruiny fabryki rozłożone na stole w salonie; Klatka schodowa DNA Staircase na tle oryginalnych murów.

***

Warszawę od Kazimierza dzielą dwie godziny bezpiecznej jazdy. Miśce powrót do Polski zajął 12 lat.

W 1979 roku z dyplomem architektka w kieszeni wyjechała do Londynu. Na dyplomie figuruje Maria Miller, ale rodzice od dziecka nazywali ją Miśką i Marią jest już tylko w papierach. Na emigracji nie stała za barem, nie wyprowadzała nieczyich psów. W biurach architektonicznych było sporo pracy, a jej zawód ma taką przewagę nad innymi szacownymi profesjami, że stosunkowo łatwo go wykonywać w obcym kraju. Język rysunku jest przecież uniwersalny. Miśka miała jeszcze czas na studia. Przez rok chodziła na zajęcia do AA,

czyli Architectural Association, wówczas jednej z najbardziej progresywnych uczelni na świecie.

– Niedługo po moim wyjeździe zaczęła się Solidarność. Wydawało się, że będzie coraz więcej swobody, że jeszcze trochę i wrócę. Mówiłam beztrzesko: zobaczymy się w święta – opowiada. Ale generał Jaruzelski miał inne plany. Wprowadzenie stanu wojennego odcięło drogę powrotu. – Wtedy dotarło do mnie, że to się może nigdy nie zmienić, że muszę budować życie tam. Tam zamieniło się w tu. W Londynie z designerem Rossem Lovegrovem założyła i rodzinę, i pracownię – Lovegrove Studio.

Do Polski przyjechała dopiero w 1991 roku. Matka zdołała ją w międzyczasie

odwiedzić, ale ojca zobaczyła pierwszy raz od wyjazdu.

– Odnawiałam przyjaźnie ze studiów. Z tymi, którzy zostali, ale i z takimi jak ja, którzy wyjechali, a teraz wracali się rozejrzeć. Pokazywałam Rossowi Polskę. On nigdy nie był w Europie Wschodniej.

Musieli pojechać do Kazimierza Dolnego – miasteczka ukrytego wśród zielonych wzgórz nad Wisłą, z brukowanym rynkiem wznoszącym się ku renesansowej farze, strzeżonego przez ruinę średnio-wiecznego zamku. Artyści i architekci pielgrzymują tu od paru pokoleń po to, by uciec od zgiełku i pożyć fantazją o idealnej polskiej prowincji.

***

Architektka
na tarasie.

Chodziło o to, by stworzyć dom o tej samej bryle, co dawna faktoria, i jednocześnie nie rekonstruować nic na siłę. Różnica między zachowaną a nową substancją powinna być wyraźna. Stąd przeszklona szczelina, która podkreśla granicę. Stąd beton, stal, szkło.

Kiedy Lovegrove'owie spacerowali po Kazimierzu, zainteresowali się tajemniczą ruiną przy ulicy Krakowskiej prowadzącej wzdłuż Wisły. Miśka pamiętała ją z lat studenckich, kiedy przyjeżdżała tu na plenery rysunkowe. Mury stały jak dawniej, tylko bardziej zapuszczone. Budynek spłonął ponad sto lat temu i nigdy nie doczekał się rekonstrukcji. Tradycyjnie nazywało się go Faktorią Angielską. Jakby stworzone dla polsko-brytyjskiej pary, prawda? Według legendy w XVI wieku była tu siedziba angielskich kupców, którzy przyjeżdżali handlować do przeżywającego wtedy swoją świetność Kazimierza.

Ruina działała na wyobraźnię, ale nie była do kupienia – należała do miejscowego muzeum, które od lat nosiło się z zamiarem jej odbudowy.

– Parę lat później pewna pani odzyskała budynek i dotarła do nas.

To była szybka decyzja, ale przemyślana – od paru lat chodziło im to po głowie. Jednak dom powstawał niespiesznie.

– Lata dziewięćdziesiąte, dwutysięczne to był bardzo intensywny czas – wspomina Miśka. Ich studio projektowało meble dla najważniejszych włoskich marek – Moroso, Kartella, Luceplan, Artemide, a także dla Hermanna Millera. Miśka pracowała nad konceptualnymi projektami architektonicznymi, takimi jak prefabrykowany, samowystarczalny domek Solar Seed albo wnętrza mediатеki w Sendai, dzieła Japończyka Toyo Ito. Zamiast w Kazimierzu, zbudowali dom z pracownią w Londynie, w zaadaptowanym magazynie w Notting Hill.

***

Ale Polska zaczęła się upominać o Miśkę, a Miśka o Polskę. Wyrastało nowe pokolenie designerów, którzy chcieli zdobywać świat.

– Na targach w Mediolanie poznałam Oskara Ziębę, który pokazywał autorską koncepcję obiektów z dmuchanej blachy – wspomina. W 2009 roku wraz ze swoją współpracowniczką, Anką Pietrzyk-Simone, założyła Creative Project Foundation. – Najpierw, dzięki Instytutowi Adama Mickiewicza,

otworzyłyśmy wystawę podczas London Design Festival.

Na tej pierwszej – *Young Creative Poland* pokazały wszystkich, którzy coś znaczą we wzornictwie: Ziębę, Tomka Rygalika, Maję Ganszyniec, Marysię Jeglińską. Dzisiaj Zieta Prossdesign to międzynarodowa marka, a polerowany dysk projektu Oskara ozdobił salon domu w Kazimierzu.

Na wernisaż przyszła Zaha Hadid. Sensacja. A przecież to koleżanka z Architectural Association.

Nową wersję ekspozycji pokazano w 2010 roku na Triennale w Mediolanie. Jednocześnie Miśka projektowała już kolejną – *Chcemy być nowoczesni* w Muzeum Narodowym w Warszawie. Polska przypomniała sobie, że w PRL miała wybitne wzornictwo. Kuratorzy wyciągnęły z magazynów zapomnianą klasykę – futurystyczne fotele Romana Modzelewskiego, tkaniny Ładu, ceramikę. Wystawę zobaczyło 36 tysięcy osób, a Londyn przyjechał do Warszawy.

***

Drogi Miśki i Rossa od tamtego czasu się rozeszły. Teraz architektka prowadzi studio MM-L, pracuje na swoją markę. Ostatnio wspólnie z francuską designerką Mathilde Bretillot aranżowała targi Draw Art Fair w galerii Saatchiego i ekspozycję *Daydreaming with Stanley Kubrick* w Somerset House.

I wreszcie zbudowała dom w Kazimierzu. Własny dom to dla większości architektów/tek majsterkowanie po godzinach. Praca dla klienta zawsze ma priorytet. Realizacja trudnego konserwatorsko i ambitnego konstrukcyjnie budynku na odległość to nie lada wyzwanie. Zaprocentowały dawne przyjaźnie.

– Na miejscu projekt prowadziła pracownia architekta Jerzego Bogusławskiego, przyjaciela ze studiów. W Londynie rozwijała go Małgosia Benedek, która przyjechała pracować w moim studio. Znałam jej rodzinę z polskich czasów.

Mimo upływu lat i udziału innych projektantów, zasadnicza koncepcja się nie zmieniała. Chodziło o to, by stworzyć dom o tej samej bryle, co dawna fakto-

ria, i jednocześnie nie rekonstruować nic na siłę. Różnica między zachowaną a nową substancją powinna być wyrażona. Stąd przeszklona szczelina, która odcina dach od starych murów. Stąd beton, stal, szkło. Stąd gładkie powierzchnie corianu, które osłaniają szachty instalacyjne. Stąd różnica w wyglądzie posadzki – w starszej części domu marmur ma graficzny wzór, a w nowszej jest idealnie biały.

– Były naciski, by rekonstruować faktorię, ale nawet nie wiadomo dokładnie jak wyglądała, więc po co udawać? – przekonuje Miśka i podkreśla: – Stworzyłam tło dla XVI-wiecznej ruiny.

Dom to tło dla szacownych, kamiennych murów i dla współczesnego designu, który powoli zaczyna wypełniać wnętrza. Niektóre elementy, jak okrągłe schody DNA Staircase (nowa wersja projektu zrealizowanego po raz pierwszy w londyńskim Lovegrove Studio) są na stałe, ale urządzając dom dla siebie, architektka mogła też działać bardziej słow – przymierzać, przedstawiać, dopasowywać. Kiedy przyjechałam tam zeszłego lata, o ścianę salonu opierała się styropianowa makieta kominka w naturalnej skali projektu Romana, syna Miśki, też architekta. Wkrótce zostanie odlany już prawdziwy, żeliwny kominek.

Dom będzie też tłem dla propagowania designu.

– Nasza fundacja realizuje projekt International Design Expeditions – opowiada Miśka. – Jedziemy z małą grupką projektantów w określone miejsce, poznajemy lokalne techniki rękodzieła, pracujemy z rzemieślnikami. W zeszłym roku IDE było w Apulii, w tym zajrzemy do środkowej Polski. Do mnie, do Kazimierza też.

Dom architekta to prawie zawsze manifest, komunikat. Pytam więc Miśkę, co chciała powiedzieć tym projektem.

– Chciałam pokazać szacunek dla kontekstu. Dla starych murów, dla przyrody. Określić moment, w którym powstała ta ingerencja i jej granice. Traktuję to osobiście. Główny dom jest nadal w Londynie, ale projekt w Kazimierzu to mój symboliczny powrót do Polski, do wszystkiego, za czym tęskniłam. ■